

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 13 oktobar 1939

God. X • Broj 41

Sporazum i Sokolstvo

Poslednji događaji u vezi sa unutrašnjim preuređenjem naše države, koji se na političkom jeziku nazivaju ostvarenjem sporazuma, našli su, po prirodi stvari, odjeka u svima pojavama našeg javnog života, pa su dakako dodirnuli i naše Sokolstvo. Tim događajima pozabavila se i nedavno održana vanredna skupština Sokolskog Saveza, na kojoj se, na ubedljiv način pokazalo sa koliko jasnoće, određenosti i jednodušnosti se u sokolskim redovima gleda na položaj i zadatke Sokolstva u sadašnjoj fazi našeg nacionalnog i državnog života, što je došlo do izražaja i u rezoluciji.

Ali, ako u tome nema ni pometnje ni zabune među Sokolima, u nesokolskoj sredini susrećemo se i sada često sa naopakim pogledima i sa nesvesnim ili zlonamernim izvitoperavanjem činjenica, pa se naročito iz granitno čvrste otpornosti Sokolstva protiv svakog procesa disolucije i rastvaranja, u elemente unutar svojih redova, izvode pogrešni i netačni zaključci. Biće zato potrebno da se u interesu pravilnog razumevanja uloge Sokolstva u našoj javnosti, uporno suzbijaju sva nepravilna shvatanja i da se razbiju sve intrige sa kojima se sa izvesnih strana vojuje protiv Sokolstva.

Već je nebrojeno puta rečeno, i to mora da se stalno ponavlja, da Sokolstvo nije nikada bilo niti će ikada biti politička organizacija ni politički pokret, niti je ikada služilo, bilo kojim stranačko-političkim ciljevima. Politička znači borbu za vlast u državi, da bi se putem nje ostvarili politički ciljevi. Radi te borbe ljudi se organizuju u političke stranke ili vrstava u političke pokrete, gde se borba odigrava. Može li iko reći da je Sokolstvo, kao organizacija, bilo kada uzelo učešća u toj borbi i da se kao stranačko-politički činilac pojavilo u areni političkih sukoba i sudara? Može li iko reći da je sokolsko voćstvo, bilo kojom prilikom izdalo naređenja ili uputstva svojim članovima kako se imaju politički opredeljavati? I zar nije notorna činjenica da je vrhovna uprava Sokolskog Saveza uvek, pa i prilikom poslednjih izbora, celokupnom članstvu svome objavila punu slobodu političkog opredeljivanja, i da su se Sokoli tom slobodom u punoj meri poslužili, opredeljujući se individualno prema svome političkom uverenju i sokolskoj savesti! Svima je vrlo dobro poznato da su mnogi i mnogi Sokoli, bez ikakvog uticaja od strane sokolske organizacije, kao slobodni građani — ukoliko je na tom terenu bilo slobode sa drugih strana — glasali i za listu udružene opozicije, kao i za druge liste, i da Sokolski Savez od toga nije nikada pravio pitanje, priznajući time da nipošto ne želi da se unosi u ličnu sferu političkog uverenja svojih pripadnika, koju isto tako poštuje kao i veru koju po svom moralnom uverenju ispovedaju.

Kada stvari tako stoje, onda svakome mora biti jasno da Sokolstvo, kao nepolitička i opštenarodna organizacija, poslednje promene u zemlji, u pogledu njihove političke strane, može samo da uzme na znanje i da njihovu političku ocenu prepusti svojim pripadnicima, koji su isto tako politički subjekti kao i ostali građani. Sokolstvo će se kao i ranije radovati svakom političkom događaju koji bude koristio interesima zemlje i služio njenom konsolidaciji, snazi i napretku. Ali, isto tako mora svakome biti jasno i to, da sokolska organizacija nema razloga da bilo šta promeni u svojoj ideologiji, kao ni u svome programu, ni u smernicama rada.

Sokolstvo je uvek u srcu svome nosilo Jugoslaviju i jugoslovensku narodnu misao, još mnogo pre nego je Jugoslavija bila na političkoj mapi Evrope. Ono je za njom uvek težilo i za nju se borilo. U toj borbi i u toj težnji uzeli su uvek vidna i dostojna učešća i hrvatski Sokoli, kao i slovenački i srpski. I ko sme da kaže da na Sokolskom saboru u Novom Sadu, g. 1919, najistaknutiji vođi i legitimni predstavnici Hrvatskog Sokolstva nisu u punoj slobodi i iz dubine ubeđenja, saradivali na ostvarenju sadašnjeg našeg jugoslovenskog Sokolstva, utemeljenog na načelu narodnog i državnog jedinstva? I sme li ko da porekne, da je na pr. fuzija Hrvatskog i Srpskog Sokola u Osijeku, u jugoslovenski Soko, čiji sam svedok i učesnik bio, izvršena pod predsedanjem uglednog i odličnog Hrvata, poč. Dr. Franje Papratovića, u atmosferi jednodušnosti i bez i jednog glasa protiviljenja od strane Hrvata? A proces stapanja i spajanja u jedno jedinstveno jugoslovensko Sokolstvo bio je svuda jednak, čak i preko Okeana.

Ali, Jugoslavija za koju se Sokolstvo borilo i za čijim ostvarenjem je težilo, bila je duhovna Jugoslavija, ona koja još ni danas nije do kraja dograđena, i pored ove političke Jugoslavije, sputane u zakonske članke i paragrafe. Političku Jugoslaviju gradili su i grade — a i razgrađuju — političari, i za taj rad neka oni ponesu odgovornost. Mi Sokoli gradili smo i gradimo Jugoslaviju osećaja i misli, koja živi, ne u paragrafima, već u srcu i u duhu svojih sinova, i koja crpe nesalomljivu snagu iz njihove ljubavi, rada i požrtvovanosti. Za tu duhovnu Jugoslaviju, utemeljenu na jedinstvu osećanja državne i narodne ideje, na jedinstvu svesti o građanskoj odgovornosti i dužnostima, i na dubokom ubeđenju o neumitnoj sudbinskoj povezanosti svih Slovena ovde na Jugu, boriće se Sokolstvo i nadalje, istrajno i neustrašivo. Njegovo bojno polje je u carstvu duha, kamo nikakav politički teror ne može da dopre. Neka političari izgrađuju političku Jugoslaviju; mi Sokoli gradimo u njoj, ma kako ona bila uređena, u okviru svojih zadataka, našu duhovnu Jugoslaviju, Jugoslaviju misli i srca.

Na taj neimarski posao pozivam sve Sokole i Sokolice. Pozivam ih sa poklicem: Širimo svuda ljubav i gasimo požar strasti!

Gradimo uvek, ne razgrađujemo nikada!

Radimo vazda tako, da narod vidi i oseti da sve što činimo činimo samo radi njega, da mu život bude lakši, lepši, duhovniji i napredniji! Neka nam svima rad i život uvek bude čistan i ispravan!

Neka u svima našim delima provejava duh ljubavi, dobre volje i sporazuma, ali i odlučnost, smelost, hrabrost i pripravnost na sve žrtve! Budemo li takovi, nikakve paklene sile neće moći razoriti blagosloveno delo ruku naših!

Napred, za Kralja i za Jugoslaviju!

DR. VLADIMIR BELAJČIĆ

SOKOLSKA POČAST KRALJU UJEDINITELJU

Deveti oktobar, dan mučeničke smrti Blaženopočivšeg Viteškog Kralja Ujedinitelja, bio je i ove godine dan pobožnog sećanja na amanet Velikog Kralja. Taj dan je proslavljen bez ikakvih pompeznih svečanosti, ali je obnova svečanog zaveta na Kraljev amanet u srcima svih rodoljuba, a naročito u sokolskim dušama, bila u toliko čvrsta i dublja, u koliko su tmurnija vremena što ih proživljujemo i u koliko se imperativnije nameće potreba što muženijeg održanja učinjenog zaveta: »Čuvaćemo Jugoslaviju!«

U hramovima na Oplencu i na Dedinju održan je godišnji pomen, na kome su prisustvovali: Nj. V. Kralj Petar II, Nj. V. Kraljica Majka Marija, Nj. Kralj. Vis. Knez Namesnik Pavle i Nj. Kr. Vis. Knežinja Olga. Pomenu na Oplencu je prisustvovala i K. Namesnik, Dr. Radenko Stankević.

Održan je pomen i u Sabornoj crkvi u Beogradu, kao i u mnogim hramovima i bogomoljama raznih veroispovesti, u čitavoj zemlji, a mnoga nacionalna udruženja priredila su komemorativne svečanosti.

Sokolstvo se u čitavoj zemlji sa naročitim pijetetom setilo nezaboranog lika Kralja Mučenika i bezbroj komemoracija i žalobnih sastanaka je posvetilo Njegovoj uspomeni i čuvanju Kraljevog amaneta. Pošto su te priredbe održane u mnogim, i najmanjim jedinicama, mi ih ne možemo sve registrovati, sem onih o kojima smo direktnim putem, ili preko novina, dobili naročite izveštaje.

Starešinstvo SSKJ. na Oplencu

Starešinstvo Saveza Sokola K. J. je posetilo, na dan 9-oktobra, kraljevsku zadužbinu na Oplencu, da se, u ime jugoslovenskog Sokolstva, pokloni grobu Blaženopočivšeg Kralja Ujedinitelja. U delegaciji, koja je pošla na Oplenac, nalazili su se zamenici starešine, braća dr. Vladimir Belajčić, Dr. Mihajlo Gradojević i arh. Milivoje Smiljanić, zatim načelnik Saveza SKJ, brat Ivan Kovač, i članovi Savezne uprave, general Ljubomir Maksimović i Dr. Milorad Dragić.

Predstavnici jugoslovenskog sokolstva zapalili su na grobu Viteškog Kralja voštanicu i položili su veliki buket cveća sa trakom, na kome je stajao natpis: »Kralju-Mučniku — Sokolski savez.«

Posle odavanja pijeteta ćutanjem, br. dr. Vladimir Belajčić, prvi zamenik starešine, izrekao je ovaj govor:

»Sa dubokim osećajem pijeteta duboko se klanjamo Tvojim uspomeni sa osećanjem odanosti i zahvalnosti prema Tvojim velikim ličnostima. U ime jugoslovenskog sokolstva zahvalni smo Ti za sve ono što si činio za dobro našega naroda, za dobro države kao i za dobro sokolstva.

Došli smo ovde, na ovo sveto mesto, da u ovim teškim i ozbiljnim danima crpemo snage za sva ona potrebna dela koja mi sokoli treba da izvršimo. U veličini žrtve, koju si Ti podneo za ovu zemlju, vidimo primer i izvor neiscrpane snage. Mi sokoli upotrebićemo sve

svoje snage i nastojanja, da i dalje ostanemo i istrajemo na onim sokolskim stazama, na koje si nas i Ti upućivao i savetovao.

Veliki Kralju! Ti ostaješ uvek pred nama u svojoj veličini. Veliko delo, koje si izvršio i koje si ostavio, biće i za nas sokole sveti amanet, za koji treba živeti a za koji ćemo, ako treba, umreti i da umiremo.

Neka je slava Velikom Kralju!« Posle toga prišli su grobu Blaženopočivšeg Kralja predstavnici i članovi uprave Sokolskog društva Topola i položili su na grob isto tako buket od prirodnog cveća.

Pomen u Zagrebu

U Zagrebu je održana svečana komemoracija u velikoj dvorani Sokola II, na Vilsonovom trgu, a priredena je sa strane svih devet zagrebačkih sokolskih društava. Dvorana je bila ispunjena do poslednjeg mesta, a bila je ukrašena Kraljevim likom i zastavama svih sokolskih društava u Zagrebu. Od strane grada Zagreba prisustvovala je senator Boić. Pored deklamiranja rodoljubivih pesama, posvećenih Blaženopočivšem Kralju, komemoraciju je ispunio dubok rodoljubivi govor starešine zagrebačke župe, br. Dr. Otona Gavrančića, koji je izazvao ganuće kod svih prisutnih.

Reč novog Saveznog načelnika

Sestre i braćo!

Preuzimam odgovornu dužnost saveznog načelnika u teškim vremenima. Šta će nam doneti budućnost, neznamo. Baš zato treba da zbije-mo naše redove, da potenciramo naš rad i da ga proširimo, kako bi nas osudni momenti našli potpuno spremne. Na završetku naše petoletnice treba da položimo pred narodom račun o našem radu. Treba da smo snažni, složni i spremni i time čvrsta potpora Mladom Vladaru, koji tada prima svoju tešku dužnost. Zato moramo neumornim i predanim radom da nastavimo svoje napore na izgradnji karakternog, zdravog i snažnog Jugoslovena — spremnog borioca Otadžbine!

Osnovne smernice našeg budućeg rada treba da su sledeće:

1) Sve što je stvorilo Sokolstvo na telesno-vaspitnom polju u toku skoro osam decenija, moramo očuvati i dalje razvijati prema savremenom stanju nauke.

2) Obzirom na današnje stanje u svetu, a pogotovu na položaj malih naroda, treba proširiti naš rad sa elementima odbranbenosti.

Ova dva zadatka su u međusobnoj tesnoj vezi. Samo fizički snažno i utvrđeno telo, upravljano jakim voljom, prožeto dubokim smislom za zajednicu i žarkom ljubavlju za rođenu grudu — plod našeg sistematskog rada — biće u stanju, da se solidno pripremi za sve zadatke, koji čekaju svakog od nas: muža i ženu, člana i naraštajca, kada dođe u pitanje sloboda naroda — sloboda Otadžbine.

Iz ovog kratkog razmatranja rezultira naš budući program:

1) Nastaviti dosadašnjim radom na telesno vaspitnom polju:

a) vežbanjem po sokolskom sistemu, imajući u vidu pored opšteg te-

leznog obrazovanja i specijalne grane telesnih vežbi i koristeći se savremenim metodama;

b) posvetiti osobitu pažnju onim granama, koje su važne za narodnu odbranu (izleti, smučanje, biciklizam);

c) gajiti i vrhunsku telovežbu — uglavnom radi podizanja opšteg nivoa telovežbe.

2) Započeti odbranbenim vaspitanjem u koje spada:

a) služba zaštite od vazdušnih napada;

b) samarićanska služba za članice i naraštaj;

c) služba veze za naraštajce;

d) vežbe u snalaženju na zemljištu;

e) nastava gađanja.

3) Naročitu pažnju posvetiti vaspitanju prednjaka.

Sestre i braćo!

Hvala Vam na iskazanom poverenju! Nastojacu da ga opravdam radom! Znam, da sam, bez Vaše pomoći ne mogu postići ništa, zato apeliram na Vašu saradnju.

U složnom i predanom radu, u međusobnom potpomaganju, u redu i disciplini, leži tajna uspeha, a uspeh daje nove snage i novog polja za daljnji rad i napredak.

Ako volimo ovu krasnu zemlju, ako hoćemo da je naša, da ostaje naša i slobodna, onda je naša sveta dužnost, da se istinski prihvatimo posla, da sve svoje sile posvetimo telesno-vaspitnom radu u smislu iznesenih osnovnih načela, da smo potpuno spremni na sve, pa i na najteže, kada nas zatrebaju i pozovu Kralj i Otadžbina! Na posao!

Zdravo!

IVAN F. KOVAČ
načelnik Saveza SKJ

Komemoracije za Kralja Mučenika u sokolskim jedinicama u zemlji

Naročito svečane komemoracije održane su i u **Sušaku**, te u sokolskom domu na **Trsatu**, zatim u **Banji Luci**, gde je starešina društva, brat Perenčević održao dirljiv govor, a prosvetar, Rajko Marić, je prikazao lik velikoga Kralja. Isto tako su vrlo uspele komemoracije održane u **Novom Sadu**, **Skoplju**, **Sarajevu**, **Celju** itd.

Na **Cetinju** je komemoracija održana u Narodnom pozorištu, na vrlo svečan način, i na njoj su uzeli učešća svi zvanični predstavnici, sa banom zetske banovine, g. Krstićem, na čelu. Komemorativno predavanje o Kralju Aleksandru održao je prosvetar S. Bokač, svečanu sednicu je otvorio starešina sokolskog društva na Cetinju, brat Ligutić, i naposljetku je plameni patriotski govor održao starešina župe Cetinje, brat Gavro Milošević.

U **Ljubljani** i u čitavoj **Sloveniji** održane su komemoracije u svim sokolskim društvima. Naročito svečana je bila priredba u Ljubljanskom Sokolu, gde je o Blaženopočivšem Kralju Ujedinitelju održao topao govor bivši prvi zamenik Starešine SSKJ, brat E. Gangl.

I **beogradska sokolska društva** priredila su komemorativne sednice, koje su bile brojno posećene i na kojima je došao do izražaja najdublji pijetet prema Kralju Ujedinitelju.

U **Splitu** je priredena svečanost pred spomenikom, posvećenim Kralju Ujedinitelju, na gatu majora Stojana, u kojoj su učestvovala mnoga nacionalna udruženja. Na spomenik je položeno mnogo venaca i cveća, a između ostalih Sokolska župa i Sokolsko društvo Split. Splitski Sokoli su u grupi pošli pred spomenik, a u Sokolskom domu je održana komemoracija, na kojoj je govorio starešina društva, brat B. Kalebčić.

Sokolstvo Indije odalo je 9 oktobra pijetet Svetloj uspomeni Blaženopočivajućeg Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja. Održan je parastos u pravoslavnoj crkvi na kome su uz Sokole prisustvovali i predstavnici mesnih vlasti i ureda, te lep broj nacionalnog građanstva. Posle parastosa održana je komemorativna sednica u sokolskom domu Kralja Aleksandra I Ujedinitelja. Govorili su starešina br. Vojgović i prosvetar br. Ložjanin. Deklamovali su braća Tihomir i Sava Popović pesme: Zatočnička krv od Bore L. Čenića i »Nad grobnicom mrtvoga Sokola« od Dr. Stevana Zagorčića.

Sokol Vrhnika je priredil dne 9-X u Sokolskom domu žalno svečanost u spomin blagopokojnoga Viteškoga kralja Aleksandra I. Ujedinitelja.

Svečanost je otvoril br. načelnik Vuk z nagovorom o pomenu tega žalnoga dne, nato je zadonel Chopinov koral, kateremu je sledil krasen govor br. starosta Hočevarja, ki nam je priklical v spomin vso grozo tragedije, ki je zadela po zločinski roki pred 5 leti — obenem pa je izzvenel njegov zanosni govor v obljubo in prisego, ponavljajoč oporoko Njega, ki nas je zapustil: »Čuvajte Jugoslavijo« — Sledila je deklamacija sestrice Marte Oblak »Kralju Mučniku« in recitacija bratca Jožeta Brenčiča »Ob tabornem ognju«. Svečanost je zaključil br. načelnik Vuk.

Sokolsko društvo u Kotoru je na dan mučeničke smrti Blaženopočivšeg Kralja Ujedinitelja održalo u sokolani Komemorativnu sjednicu, na kojoj su pored mnogobrojnog članstva i naraštaja, prisustvovali predstavnici svih vlasti, delegati mnogobrojnih društava i mnogobrojno građanstvo grada i okolice.

Pred punom dvoranom brat starešina, V. Visković, otvorio je sednicu, odavajući poštu Kralju Mučniku, koji nam je pokazao kako se ljubi i mre za svoju domovinu. Nakon toga je prosvetar prof. M. Domanić, izneo sve značajnije momente iz života Kralja Mučenika koji su u vezi sa radom i napretkom Sokola, podvukavši da su Sokoli u Kralju Aleksandru uvek i na svakom mestu imali svoga zaštitnika, koji im je davao snage i potpore, da u izvršenju postavljenog cilja što bolje uspiju. Zato su jugoslovenski sokoli spremni da očuvaju Njegov posljednji amanet, uz cenu najvećih žrtava.

NA OPLENCU

U tamnoj kripti, sa dna duša naših, Prigušen jecaj, što se tiho čuje, Meša se s glasom: »Nikad se ne plaših Raspeća, smrti, bure i oluje —

Sam' da svoj narod izvedem iz mraka, U kom je ropske tavorio dane I ček'o zoru da jedamput svane, Iz krvi mnogih, neznanih junaka.«

Tako govori duh Viteškog Kralja, Paklenog biča za Atil'nu rasu, Dok se Evropa, u zadnjemu času,

Sprema za borbu, jer Mars se pomalja Sa svojim gladnim, crnih ptica, jatom I preći dugim i krvavim ratom.

St. O. Stanković

Brat Dr. Hugo Verk

Nezapaženo je promakla, pred nepunih 5 godina, 60-godišnjica života starog i isprobanog sokolskog radnika, brata Dr. Huga Verka, advokata u Zagrebu, tako da on upravo sada navršava 45 godina predanog sokolskog rada. Brat Hugo Verk je, naime, pred 45 godina, pomogao osnovati splitski »Hrvatski Sokol«, i od onda, sve do danas, radi u Sokolstvu. Zato mu i posvećujemo ovo nekoliko redi, sa željom da mlada braća upoznađu također njegov rad i da mu zaželimo još dug vek na korist Sokolstva i naroda.

Brat Dr. Verk je rođen u Šibeniku, 1874 godine, a pravne nauke svršio

je u Gracu. Već u srednjoj školi je saradivao u listu »Narod«, braneći Dalmaciju od italijanskog priseljavanja.

Kao sudija je službovao u Splitu, Trogiru, Makarskoj i Zadru. Godine 1911 prelazi u advokatski stalež, pa pristupa Šmodlakinom pokretu i »Hrvatskoj pučkoj naprednoj stranci«, koja je poznata kao pobornica narodnog jedinstva. Kao starešina zadarskog »Hrvatskog Sokola« i Sokolske župe »Ban Paližna«, u društvu sa ostalom braćom, vodi tamošnje Sokolstvo. Svetski rat, koji ga je zatekao kao potpredsednika »Hrvatske pučke napredne stranke« ništi gubitkom Zadra, sav rad, njegov i njegovih drugova, oko narodnog osveštavanja Zadra. Novembra 1918 godine prelazi u Zagreb. U krilu »Narodnog Vijeca« osniva propagandističko glasilu na italijanskom jeziku: »L'Adriatico jugoslavo«, koje uređuje, uz glavne saradnike, Vladimira Nazora i R. Katalinić-Jeretova. U propagandističke svrhe obelodanjuje monografiju: »Cenni etnografico politico-storici sulla Dalmazia«. Biva postavljen za člana stalnog zakonodavnog odbora Ministra pravde, sastavlja sam osnovu zakona o uređenju sudova, sara-

Sokolska značka, naš ponos!

Ima mnogo udruženja i pokreta sa najrazličitijim ideologijama i ciljevima, koji u svoj krug prikupljaju mase pristasa svih profesija, da bi sa njima izvojevale postavljene ciljeve i tako opravdale pravo na opstanak. Svako od tih udruženja nastoji da pronađe neko vidno obilježje, koje bi služilo za raspoznavanje članova i za njihovo isticanje u svakodnevnom životu. Taj znak je simbolički prikaz ostvarenja, ili borbe za ostvarenje, odnosno ideje, koji znači svetinju za one koji ga nose.

Naša sokolska ideja, koja je pod svoju zastavu okupila najveće vrednosti slovenstva, puna časte i lijepe tradicije, prošla je sve moguće peripetije najžešćih borba i uspjela je da u svoja tri četvrt vijeka ostvari sebi moralno i materijalno pravo na opstanak. Ona je izorala duboku brazdu na slovenskoj njivi, kroz koju je protekla rijeka viteštva, bratstva i slovenske solidarnosti. I ona je, kao i sve druge organizacije, stvorila sebi vidan znak, u kom je oličila životni dinamizam i plemeniti

duje na zakoniku i građansko parničnom postupku, kao i kod sastavljanja osnove zakona o izvršnom postupku.

Kao pravnik stručnjak, objavio je u Zagrebu prvi svezak »Sistema austrijskog ovršnog reda« (1904), a g. 1907 prvi deo drugog sveska. Saraduje i u berlinskom »Ostrechtu« i Levenfeldovoj »Rechtsverfolgung«, pa u »Zeitschrift der Akademie für deutsches Recht«. Od 1929 g. je član dopisnik Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Prvi je potpredsednik Pravnčkog društva u Zagrebu. G. 1932 izdaje prvi, a 1938 drugi svezak »Teoretsko-praktičnog jugoslovenskog građanskog pravnčkog prava«. Sudeluje kao izvestilac na Sveslovenskom pravnčkom kongresu u Bratislavi, pa na VII kongresu jugoslovenskih pravika u Beogradu, 1935 godine.

Pored svega toga, produžuje rad u Sokolstvu i od g. 1930 redovno je članom Uprave Saveza SKJ, gde se ističe svojim pogledima, savetima i direktnim saradivanjem kod svakog zamašnjeg pothvata, u okviru sokolske organizacije.

Za svoj rad odlikovan je ordenom Sv. Save II i III stepena i Jugoslovenskom Krunom IV stepena. Danas, i ako ima 65 godina, neumoran je i svež, jednako u svojoj struci, kao i na polju sokolske delatnosti, pa se nadamo da će takav još dugo ostati, na zadovoljstvo sve naše braće.

Š.

cilj svoje borbe, a to je naša **našnja sokolska značka!** U toj znački simbolički je prikazano Sokolstvo, njegova borba i svrha, i ona mora da bude za nas najveća svetinja, dio nas samih, naš putokaz i savjetnik.

Današnji život pun je stranputica, ideoloških vrludanja i bezdanih ponora u kojima zalutaju, izgube se, ili propadaju svi oni, koji nemaju svog stalnog puta, koji nemaju određene životne misli, ni životne energije. Mi Sokoli imamo svoj put. On je izkristaliziran u preko sedamdesetipet godina najžešće borbe i stradanja, kroz koje se je uvijek i ne vrludajući održao, vodeći nas pobjedi.

Snažni u tom uvjerenju i iskreni u njegovom propovijedanju, hodajmo napred ka konačnom ostvarenju svoje uzvišene ideje za našom značkom na prsima, jer ona će nam u časovima umora i klonulosti dati potrebne snage i životnog kretanja. Ona je simbol naše ideje i kad je na našim grudima neće nam dozvoliti da se izgubimo i utonemo u valovima života. Kroz nju neka teku naše misli, od nje neka idu djela, koja moraju biti uvijek u skladu sa životnim istinama našega vjerovanja. Jer ona je ne samo simbol naše borbe, ona nas vidljivo upoznaje i upućuje jedne na druge, ona je onaj vidljivi čarobni znak, koji od dva obična čovjeka, jednog iz širokih ravnic nesrećne Poljske, ili Čehoslovačke, i drugog sa obala plavog Jadrana, pravi braću, koji se ljube, životno vezani zajedničkom mišlju.

Naš sokolski ponos i čast ne dozvoljavaju nam kretanje bez značke, pogotovo sada kada treba da se zna, kakav je tko i »kakvim se perjem kitio«. Zato, braćo i sestre, ne smije da bude nitko, sve od osamdesetogodišnjaka, pa do male dječice, koji ne nosi na svojim prsima sokolsku značku.

Geslo nek nam bude: **značke na grudi i hrabro napred, već utrmiti putem, u susret pobjedi!**

Ivica Milačić, Biograd n. m.

Sarajevski Sokoli na Oplencu

Sokolska župa Sarajevo šalje naročitu delegaciju na Oplenac, koja će izvršiti poklonstveni pohod na grob Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja. Delegacija će brojati oko 60 članova i članica, a polazi iz Sarajeva sutra, u subotu, i stiže na Oplenac u nedjelju. Sokolska delegacija nosi sobom zastave svih jedinica sa svoje teritorije.

Naša narodna poezija

(Nastavak)*

Vernost supruge prema mužu istaknuta je u pesmi »Smrt vojvode Prijezde«, u kojoj ovaj, opkoljen u gradu Stalacu, pita ženu: »Da li voli sa njim poginuti, il' Turčinu biti ljubav verna«, na što mu ona odgovara: »Volim s tobom časno poginuti, neg' ljubiti na sramotu Turke«. Tada su se oboje uzeli za ruke i skočili u Moravu, izgovarajući ove značajne reči:

»Morava nas voda odranila, Nek Morava voda i sahrani«.

Pored ženske vernosti narodni pesnik je opevao i njenu nevernost, u jedno kažnjavajući je sa najvećom kaznom, koja se uopšte može izreći. Vidosava, supruga vojvode Momčila, izdaje muža kralju Vukašinu, jer joj ovaj nudi brak, bolji i raskošniji život u Skadru, nego što ga ima kod Momčila ispod Durmitora. Kad je Vukašin, zahvaljujući njenoj pomoći, pobedio Vojvodu Momčila, ipak je nije uzeo za ženu, već njegovu sestru Jevrosimu i docniju majku Kraljevića Marka.

Neverna je i žena Strahinjić Bana, koja pomaže Turčinu Vlah Aliji, da ga ovaj pobedi i ubije, ali je u tome

*) Vidi »Sokolski Glasnik«, br. 39.

sprečava Banov hrt, Karaman.

Smisao pravde u našim narodnim pesmama uzdiže se do nebeske visine. U pesmi »Uroš i Mrnjačevići«, Jevrosima ovako zaključuje svoga sina Marka, da ne govori krivo:

»Marko sine, jedini u majke, Ne bila ti moja rana kleta, Nemoj sine govoriti krivo Ni po babu ni po stričevima Već po pravdi Boga Istinoga«.

U pesmi »Stari Vujačin« čvrstina karaktera, jačina volje i odanost prema svojim prijateljima i poznanicima jasno se izražavaju u sledećim stihovima:

»Ne budite srca udovička, No budite srca junačkoga, Ne ođajte druga ni jednoga, Ne ođajte vi jatake naše, Kod kojih smo zime zimovali, Zimovali, blago ostavljali«.

Ljubavno osećanje zauzima dosta veliko mesto u narodnoj poeziji. Narodni pesnik je umeo da čuje mnoge uzdahe i otkucaje srca nesrećno zaljubljenih. Njihovoj ljubavi posvetio je mnoge stihove, koji veoma lepo i svestrano prikazuju ljubav, njen razvoj kao i sve dobre i rđave posledice, koje otuda dolaze. Za obradu birao je one motive, ko-

ji sadrže najviše zapleta i nepremostive prepreke za ostvarenje ljubavi njihova. Najlepša pesma, himna ljubavi, ljubavi platonске i ni čim neoskrnavljene jest »Smrt Omera i Merime«. Mati Omerova, kao da je živela u dvadesetom veku, hoće svoga sina da oženi sa lepom i bogatom devojkom Fatimom, koju Omer ne voli. Već Merimu, sirotu, ali njemu dragu devojkicu. Pošto nije hteo da odreče poslušnost svojoj majci, on se ženi sa Fatimom, kojoj je priznao, da je lepša od Merime, ali ipak nju — Merimu — više voli, što se vidi iz sledećih stihova:

»Ao Fato, ala ti si lepa! Moja Mera nije tako lepa, Al' je Mera srcu mome draga.«

I on odluču da umre. Ali da Fatimu sutra ne bi obedili za njegovu smrt, on piše pismo majci kojoj u jedno izražava želju, kako da ga mrtvog obuku i kojim sokakom da ga ponesu na groblje:

»Skupi meni, moja mila majko, Skupi meni mlade nosioce, Nosioce momke neženjene, Pratioce djeve neudate, Obuc' te mi tananu košulju Što j' Merima u milosti dala, Vežite mi vezenu maramu, Što j' Merima u milosti vezla, Kitite me cv'jećem karantiljem Čim je mene Merima kitila,

»Pak me noš' te Šepeti sokakom Pokraj b'jela Merimina avora, Nek me vidi Merima djevojka, Nek me vidi i nek me celiva, Kad me nije živog celivala.«

Neverstvo jednog od ljubavnika

glavni je uzrok, zbog kojega se dolazi do razlaza. Svade, prkosi, prepirke, mirenje i ponovno, privremeno ili stalno razilaženje, česti su motivi, koje narodni pesnik obrađuje. Pretnje ubistvom i samoubistvom ne izostaju. Kletva se čuje, i to obično, sa devojčake strane, pošto je ona redovno slabija i nežnija od svoga ljubavnika — muškarca, koga kune. Ljubomora se javlja kod jednog ili drugog ljubavnika. Ona unosi sumnju i nepoverenje u njihova srca i duše, koje zauvek razdvaja. Veličina ljubavi obično se meri jačinom ljubomore, ali, ona je veliki kamen spoticanja, koji ljubavnici ne mogu da preskoče ili zaobiđu. Sve je to pesnik osetio, uočio i opevao.

Muž je branilac žene i deteta, — kaže Njegoš. Ovaj je ideal razvijen u narodnoj poeziji do savršenstva. Žrtvuju se svi stariji i moćniji, da zaštite slabe žene i decu, kuću i porodičnu čast.

U pesmi »Bolani Dojčine« narodni pesnik, u živim bojama, predstavlja nasilje, koje Arapin vrši po Solunu tražeći:

»Sve od dvora po jalova ovna, Po furunu leba bijeloga I po tovar vina crvenoga I po kondir žene rakije I po dvadeset žutijeh dukata I po jednu lepu djevojku, Ja djevojku, ja nevestu mladu, Koja no je skoro dovedena, Dovedena, jošte ne ljubljena.«

Kad se ceo Solun izredao, došao je red na dvor Dojčinov. Dojčinova ljubav i sestra sastavile su porez, ali ga nema ko da odnese, jer Arapin traži, da mu ga donesu sestra ili ljubav Dojčinova. Tada je Jelica sela pored svoga bolesnoga brata i plakala. Dojčin je mislio, da mu to kuća prokišnjava, ali mu Jelica kaže da plače, pa to polumrtvog i iznemoglog Dojčina puni mržnjom i željom za osvetom. On pribira zadnju snagu i rešava, da ide Arapinu na megdan, kad se, u celom Solunu, nije niko drugi našao, da od ove napasti spaši grad. Pita ljubav Andeliju, da li mu je živ doro, a kad mu ova kaže da jeste i da se je dobro ugojio, naredi joj da ga odvede i potkuje kod nalbantina. Ali ovaj nije to hteo učiniti na veresiju, već je, za nagradu, tražio čast Andelije, koja je, uvredena, vratila konja nepotkovana kući. Tada Dojčin ustaje i, pošto naredi, da mu se doro osedla, zove

Женидба сеоске омладине

На нашем селу постоје многобројна питања која треба решити. Најважнија су она питања која се односе на подизање наше сеоске омладине. Како је она најмногобројнија, то од њеног правилног подизања и васпитања, зависи у многоме и наша будућност. Тој омладини, може се слободно рећи, није до данас поклањана довољна пажња. Она је готово остављена сама. Родитељи су заузети својим редовним пословима и немају времена да јој се посвете. Обавезно телесно васпитање није показало до данас оне резултате који су од њега очекивани. Све што се ради, нарочито када је у питању рад са омладином, мора се радити са вољом. Где ове нема, не може бити ни успеха. Све организације које раде на селу морају се у томе раду помоћи. У недостатку таквих организација морају се предузети друге потребне мере. Али рад на правилном подизању сеоске омладине не може кренути напред док се не реше извесна важна питања која тај рад онемогућују.

Питање које нас овде интересује јесте питање женидбе сеоске омладине. Питање стварања породице питање нашега потомства, као и наше будућности. Гледајући како се то питање данас спроводи, долази се до закључка, да у том погледу нисмо ништа учинили. И то на питању, на коме почива будућност породице. А има ли данас важнијег питања? Зграда без темеља слаба је, породица без темеља неodrжива је. Сви смо свесни шта значе морално и физички здрави супружници за потомство. То је камен темељац, основа на којој се заснива и ствара будућност потомства, а преко тога и нације. Што може да се учини са омладином, крљавом и болешљивом. Нису ли узалудна сва доцнија настојања и жртве, ако се у почетку један посао не почне како треба? Како ми почињемо тај посао? Да ли се неко запитао, како стоји то питање код нас? Да ли је неко имао прилике да посматра свадбе и присуствује венчањима на селу? Да ли је могао да примети какве очеве имају данашња деца? Да ли се неко запитао, какво ће потомство дати та омладина сутра? Ето, то су та питања која се постављају нама, који живимо или радимо на селу и са селом.

Главни моменти на које се на селу пази јесу: добар мираз, у колико већи, то боље, као и добра

радна снага у будуће снахе. Здравље, пораст, развијеност и разлике у годинама од мање су важности. Приличан број младих, нарочито ако је у питању добра девојка и већи мираз, траже „благослов“ и жене се млађи, готово деца. Често пута све можете видети на једној свадби: добре коње, добра кола, добре сватове, често добру и младу, веселу и друго, само нећете видети доброг младожењу, — оно што је најбитније и најважније. Често, поред младе, видите неког малишана. Свакодневне су појаве, да се жене деца од 17, 18 и 19 година. Ретко ко од младих да се жени после регулисања војне обавезе. Нарочито код нас, у Србији. Често пута неколико дана по венчању младожења иде на отслужење кадровског рока. Ако пре регулисања војне обавезе нема остала грађанка права, зашто му дати право женидбе и стварања породице? Зар ту није потребна никаква морална и физичка зрелост, већ само полна? Зар то питање није важније од других грађанских права?

Треба само поставити питање: да ли младићи испод 20 година знају, какве их обавезе чекају после женидбе? Да ли знају да буду васпитачи, кад ни сами нису васпитани? Да ли су свесни тежине и величине дужности које примају браком? Одговор је прост и јасан: У таквим годинама не!

Последице тако ране женидбе наше сеоске омладине врло су велике. Стање њихово видимо на сваком кораку. Често видимо „млада оца“, како носи синчића, као да дете носи дете. Треба само сићи у село и утврдити како живи и како се третира наша сељанка. Ништа боље него роб без ропства! А то је у многоме последица те ране женидбе.

Наши рекрутни органи могли би нам у овом погледу пружити најтачније податке. Али овема чланку није сврха да докажује последице, оне су већ ту, но само да укаже на њих. Да скрене пажњу меродавним, да се ово питање проучи и по њему донесе корисна одлука. Услови живота наших предака били су друшћини, и они су се могли женити у млађим годинама, без икаквих последица. Данас су нова времена и нови начини живота. Ми апелујемо на меродавне и верујемо, да ће ово наћи на потребно размисање. Соколска дужност налаже нам да на ово питање скренемо пажњу.

По нашем мишљењу једини на-

чин и право решење овога питања је: Законом забрањити женидбу пре отслужења кадровског рока, а за неспособне и привремено неспособне, након 2 године, рачунајући и годину, у којој је први пут рекрутован. Свако друго решење било би без успеха. Пред обзирима здраве расе и заједнице, све друге обзире и утицаје треба одбацити!

Решењем овога питања ми ћемо у многоме допринети моралном и физичком подизању наше омладине, а то је свагда био соколски идеал.

Ч. Петровић

Одликване заставе

На предлог министра за Физичко васпитање народа, биле су одликоване ordenom Југословенске круне IV степена заставе соколских жупа и друштва на Cetinju, у Sibeniku и у Prizettu.

Освећење спомен-чесме у Сјетлини

Соколско друштво Сјетлина, жупа Сарајево, као и све остале соколске јединице, заветовало се да ће, за трајања Петрове петолетке, извршити низ корисних радова за добро Краља и народа. Заветовало се и подигло мост преко реке Паче, изградило је стрелиште за неметано гађање из војничке пушке и тиме омогућило редован рад стрељачког отсека, и још много других корисних радова.

Недавно је довршена и лепа спомен-чесма, која је на свечан начин отворена, у присуству чланства и грађанства Сјетлине и околних села, као и изасланика Соколске Жупе. Свечаност је отворио старешина, Мирко Чучковић, који је најпре упутио поздрав Њ. В. Краљу Петру II, затим се са пијететом сетио успомене Витешког Краља Ујединитеља. Уз одушевљено одобра-

Slovinci izvan Slovenije i pitanje nar. jedinstva

Ljublansko »Jutro« је objavilo nedavno zanimljivu statistiku o tome, koliko Slovenaca živi u Jugoslaviji, u krajevima izvan Dravske banovine. Prema toj statistici, u Banovini Hrvatskoj živi 138.500 Slovenaca, u Dunavskoj banovini 82.000, u Moravskoj 54.800, u Vardarskoj 49.300, u Drinskoj 35.900, u Vrbaskoj 17.000, u Zetskoj 7.250, a na području Beograda, sa Zemunom i Pančevom, 21.000. Prema tome, u ostaloj Jugoslaviji, sem Dravske banovine, živi čitavih 407.000 Slovenaca.

»Jutro« traži, da se za te Slovence, izvan Dravske banovine, treba belje postarati, a naročito da treba razviti njihov društveni život i osi-

gurati njihov ekonomski položaj. Sem velikog broja činovnika, među tim Slovincima ima naročito velik broj radnika, čije ekonomske i socijalne prilike zahtevaju mnogo brige. Između ostalog, slovenački list misli, da bi Slovenci koji su u velikom broju nastanjeni u Beogradu, Zagrebu itd., trebali da budu zastupljeni i u gradskim predstavništvima tih varoši, da bi tako mogli da se založe za svoje socijalne, ekonomske i kulturne potrebe.

Podaci slovenačkog lista vrlo su zanimljivi sa mnogog gledišta. Kada se uzme, da broj svih Slovenaca u Jugoslaviji ne iznosi više od 1.200.000, onda izlazi, da više od jedne trećine svih Slovenaca u državi živi izvan svoje kompaktne celine i da su rastrčani po ostaloj Jugoslaviji. Ta činjenica pokazuje pre svega nemogućnost, da se svako od naših triju plemena hermetički separira u svoja četiri zida, ako neće da zakrčljava ili da eksplodira; kao što nam otkriva i neumoljivi prirodni i nacionalni nagon mešanja, koji ne vodi računa ni o kakvim granicama unutar jedne države, već svakog Jugoslovana, bez razlike, tera da ide tamo gde ga zove njegov posao, ubeđen da će svuda naći braću i da je sve to njegovo. Pa ako su potrebe života, za samih dvadeset godina, učinile da se preko jedne trećine Slovenaca, u neslovenačkim krajevima Jugoslavije oseti kao kod svoje kuće (a to, u većem ili manjem obimu, vredi i za Hrvate i za Srbe!), — zar to nije najjači argument protiv svih nasilnih dizanja kineskih zidova?!

Isto tako je zanimljiva sugestija »Jutra«, da bi Slovenci trebali da imaju svoje predstavnike u gradskim odborima velikih srpskih i hrvatskih varoši, u kojima žive. Ta sugestija je vrlo dobra, samo bi trebala da bude uzajamna i općenita. Srbi i Slovenci bi trebali da imaju odgovarajuće predstavnike u Zagrebu, kao što bi Srbi i Hrvati trebali da ih imaju u Ljubljani, a Hrvati i Slovenci u Beogradu. Time bi se udovoljilo, ne samo socijalnim i kulturnim potrebama, nego bi to bila jedna kopča više u našem međusobnom sporazumevanju; a sve bi to vodilo ka jedino spasnosnoj misli jugoslovenske državne, privredne, kulturne, socijalne i narodne zajednice.

Širite „Sokolski glasnik“ i časopis „Soko“

Спомен-чесма у Сјетлини на дан отварања.

sestru, kojoj nareduje:

»Donesi mi jednu krpu platna,
Utegni me sele od bedara
Od bedara do vitkih rebara
Da se moje kosti ne razminu
Ne razminu kosti mimo kosti.«

I tako spremjen ide na megdan Arapinu. Usput mu konj podigraва tako da iz kaldrme iskače kamenje. Arapin se je uplašio od Dojčina, pa ga je molio, da ne dele megdan, nego da sjaše i zajedno piju vino, ali za to Dojčin nije hteo ni da čuje, već mu je kopljem podigao šator, pod kojim je bilo trideset devojaka.

Na megdanu je Dojčin pobedio Arapina, pa, kad je pošao kući, svratio je i kod onog nalbantina te mu sabljom osekao glavu, da, kad dođe kući, saopšti sestri i ljubi da se više nemaju od koga plašiti, i umre.

U narodnim pesmama često puta nailazimo na teške kletve. Knez Lazar uoči Kosovske bitke kune svakoga onoga:

»Ko ne došo na boj na Kosovo
Ne imao od srca poroda
Ni muškoga ni devojčkoga.
Od ruke mu ništa ne rodilo,
Rujno vino ni pšenica bela,
Rdom kapo dok mu je koljena.«
Vojvoda Momčilo kune svoga konja, koji ne može da poleti, jer su

mu krila izgorela:

»Jabučilo, izjeli te vucic«

Kune i devojka momka, koji je ostavlja, ali joj ni ovaj ne ostaje dužan, pa joj veli:

»Koliko vode popila,
Toliko suza prolila.«

Ljubav i požrtvovanje dece prema svojim roditeljima takode su opevani u narodnim pesmama. Senković lvo zamenjuje svoga oca Durda i ide na dvoboj Agi od Ribnika, koga, i ako još mlad i neohučen bojnoj igri, pobeđuje.

Maksimija izda Turcima svoga muža, Novaković Gruja, ali se ovaj, pomoću svoje prijateljce — krčmarice, oslobada okova, seče Turke i hvata nevernu suprugu Maksimiju, koju kažnjava strašnom smrću:

»Namaza je voskom i katranom
I sumporom i brzijem prahom
Pa je uvi mekanim pamukom,
Ukopa je zemlji do pojasa
Pa zapali kosu na vrh glave.«

Njeno dete, mali Stevan, sve to gleda, pa, kad mu mati dogori do bijelih dojki, zaplače:

»Krašni babo, Novaković Grujo,
Izgoreše mojoj majci dojke,
Koje su me odranile, babo,
Koje su me na noge podigle.«

Tada se Gruji ražali gledajući nekog Stevana kako plače, te

»Što ostade, to je ugasio

I ono je sahranio lepo.«

U cilju prevare ili osvete neprijatelju, junaci naših narodnih pesama često se prerušuju i oblače žensko, odnosno ove muško odelo. Ponekad se muškarac samo maskira »da se poznati ne može«, uzimajući pri tom tuđe ime.

U pesmi »Ženidba Dušanova«, Miloš Vojinović se prerušuje u crnog Bugarina, kako bi se svome ujki našao u nevolji, kad ovaj bude u Latinskoj zemlji, gde će mu se postavljati zamke. Stihovi glase:

»Ode Petar opremat kulaša
A Vukašin oprema Miloša:
Na njeg meće tananu košulju
Do pojasa od čistoga zlata,
Od pojasa od bijele svile.
Po košulji tri tanke dečermie
Pa dotam sa trideset putaca,
Po dolami toke sakovane,
Zlatne toke od četirj oke,
A na noge kovče i čakšire,
A svrh svega Bugar kabanicu
I na glavu bugarsku šubaru,
Načini se crni Bugarine
Ni braća ga poznati ne mogu.«

Hajduci se oblače u ženska odela da obmanu Turke, kako bi ih lakše posekli. Tako je zaglavio paša sa Zagorja kod Grahovskog kneza Milutina, kome je poručio, da će ga pohoditi sa trideset delija, za koje da spremi trideset devojaka, a za

njega pašu-knezevu kćer Ikoniju. Milutin je pozvao Novaković Grujicu i njegovih trideset momčadi, koji su se prerušili u ženska odela. Kad su Turci došli, svaki se, sa svojom devojkom, povukao u odaje. Kod paše je otišla Ikonija, čiju je ulogu odigrao glavom Novaković Grujo. Kad ga je Turčin počeo dirati, Grujica ga je uhvatio za bradu i odmah zaklao, što se isto desilo i sa ostalim Turcima, razmeštenim po odajama.

Opisi prirode i raznih prirodnih nepogoda česte su pojave u narodnoj poeziji.

U pesmi »Ženidba kralja Vukašina« postoje najlepši opisi Durmitora i Skadra i njihovih okolina. Kralj Vukašin dopisuje se sa nevernom Vidosavom, ženom vojvode Momčila, kojoj veli:

»Sta ćeš u tom ledu i snijegu?
Kad pogledaš s grada iznad sebe
Ništa nemaš lijepo vidjeti
Već bijelo brdo Durmitora
Okićeno ledom i snijegom
Usred ljeta kao usred zime.
Kad pogledaš strmo ispod grada
Mutna teče Tara valovita,
Ona valja drvije i kamenje,
Na njoj nema broda ni čuprije
A oko nje borje i mramorje,
Već ti otruj vojvodu Momčila
Il' ga otruj ili mi ga izdaj,
Hodi k mene u primorje ravno

Bijelomē Skadru na Bojani
Uzeću te za vernu ljubovcu
Pa ćeš biti gospoda kraljica
Svilu presti, na svili sedeti.

A kakav je Skadar na Bojani,
Kad pogledaš brdu iznad grada
Sve porasle smokve i masline
I još oni grozni vinogradi.
Kad pogledaš strmo ispod grada,
Al' uzrasla pšenica bjelica,
A oko nje zelena livada,
Kroz nju teče zelena Bojana,
Po njoj pliva riba svakojaka,
Kad god hoćeš da je taze jedeš.«

U pesmi »Ženidba bega Ljubovića« postoji jedan veoma lep opis vremenske nepogode:

»Spuštilo se nebo u oblake,
Iz oblaka munje i gromovi,
Udri sever strašan niz planinu,
A iz neba kišu susnežicu.
Smrče im se dohu oko podne
Da drug druga vidjeti ne može.
Ne poznaju staze ni bogaze,
Vetar bije, a mečava tuče,
Raščera ih muka po planini.
Kad Bog hoće niko ne razmeće.
Svi su svati s puta savrnuli,
Popustili dizgin na jabuke,
Smrznuti se od mečave brane
A zaželi oči obadviye.«

(Nastaviće se)

Stanko O. Stanković

„Hrvatski junak“ ili „Hrvatsko bratstvo“?

Splitska »Katolička Riječ« donosi članak pod naslovom »Oko nove omladinske organizacije«, u kome beleži borbu koja se vodi, još uvek prikriveno, između raznih struja, o tome da li će se osnovati telovežbačko društvo »Hrvatski Junak«, ili će to biti »Hrvatsko bratstvo«; ili će se, kao što neki još uvek traže, obnoviti »Hrvatski Sokol«. Na koncu, sa svoje strane, »Katolička Riječ« donosi ovo mišljenje:

»Nama se čini, da kod svega toga ima još dosta nejasnih pojmova i da su tu u sukobu razne tendence, a nije isključeno i ambicije pojedinih ljudi. Svakako, pitanje jedne takove opće hrvatske omladinske organizacije trebalo bi ozbiljno i svestrano uzeti u pretres i odlučiti se konačno, da ne zavlada dizorijentacija, uslijed čega bi mogla da pretrpi štetu opća narodna stvar.«

»Hrvatski narod«, koji je orijentiran u frankovačkom duhu, objavljuje članak Dr. Mile Budaka, u kome se kaže, da ga mnogi prijatelji pitaju za mišljenje o osnivanju hrvatske telovežbačke organizacije. On veli pre svega, da se Sokolstvo nesme obnoviti, zato što je ono »svėslovenska, nepouzdana, ideološki loša ustanova«. Zatim veli, da nova organizacija ne sme da ima partijski karakter, jer bi joj to škodilo i onda, kada bi svi Hrvati bez iznimke bili u jednoj partiji. Isto tako ne sme imati versko obeležje. Na koncu kaže, da je »svakako bolesna pojava, da se odmah, čim se može bar dahnuti, javlja deset osnova za deset raznih društava«.

Zanimljivo je i mišljenje lista »Seljačka Sloga«, koji je organ istoimenog društva, najmoćnijeg u hrvatskom seljaštvu. Taj list se protivi osnivanju bilo kojeg telovežbačkog društva na selu, stojeći na čudnom gledištu, da su takva društva seljaku uopšte nepotrebna. List piše:

»Najprirodnija telovežba je u seljačkom poslu, pa zato po selima i za seljake ne treba osnivati nikakvih

društava za telovežbu — svejedno zvali se »Hrvatski Junak«, »Hrvatski Sokol« ili kako drukčije.

Naprotiv gospodi po gradovima možda i trebaju društva za telovežbu, ali pod uvjetom, da se u njima zaista »vježba tijelo«, a ne da samo paradičaju ili čak i politiziraju.

I spomenuta imena nisu zgodna. Sokol je ptica grabilica, a junak je naziv za iznimno odvažna i plemenita čovjeka. Takvim se pak ne smije nitko sam zvati. Takav bi bio naprčica ili »hohštapler«.

Seljaci imaju sve svoje organizacije u hrvatskom seljačkom pokretu, — prije svega Seljačku Slogu. Toliko kao odgovor svim onim članovima i prijateljima Seljačke Sloge, koji za to pitaju.

Uprava, »Hrvatskog Junaka« izdala je nakon toga saopštenje, u kome se kaže, da su neki hrvatski listovi, a među njima i »Primorje« sa Sušaka, uzeli negativan stav prema »Hrvatskom Junaku«. Iz tih listova se vidi da im nije jasan cilj ove organizacije i da je identifikiraju sa Sokolstvom. Međutim, »Hrvatski Junak« je organizacija samo za gradsku omladinu i neće se osnivati u selima. »Hrvatski Junak« već ima odobrenje za rad i njegov cilj je čisto odgojni.

Kao što se vidi, ovo saopštenje je dato u vezi sa izjavom »Seljačke sloge«, koja je unapred postavila prepreke, da se »Hrvatski Junak« osniva na selima. Poznato je, međutim, da je nekoliko organizacija »Hrvatskog Junaka« bilo već u zametku osnovano u nekim selima.

»WGW«, nemački bilten za telovežbu, koji izlazi u Berlinu, javlja u posljednjem broju, da »u Savezu Sokola K. J. u Jugoslaviji pretstoji cepanje, te da će se ponovo osnovati zaseban srpski, hrvatski i slovenački Sokol«. Beležimo ovo kao kuriozitet, ne osećajući potrebu ni da naglasimo, da je jugoslovensko Sokolstvo jedinstvenije nego ikada, i da nema ni govora o nekom cepanju!

Штампа о Савезној скупштини

Сва наша штампа посветила је пуну пажњу скупштини Савеза Сокола К. Ј. и нарочито истакла важност резолуције, те избор Првог заменика Старешине. У „Политици“, од 4 октобра, објавио је брат Др. Милорад Драгић опсежан чланак, у коме, између осталог, каже:

„Ванредна скупштина, остала је на освештаном соколском становишту, да се мора верно служити здравој идеји југословенског народног јединства и да се овој идеји може најбоље послужити подизањем међусобног поверења и међусобне љубави међу свима Србима, Хрватима и Словенцима. Негативне и штетне појаве, које се помаљају морају се сматрати често као историска нужност, а и као последица погрешног, односно неисправног рада појединаца и других утицаја, на које треба обазриво моитрити и брижљиво их уклањати.

У овом погледу на ванредној скупштини југословенског соколства дошли су до изражаја лепо и конструктивни назови о виталним проблемима нашег народног живота. Истакнуто је, и то на веома озбиљан и достојанствен начин, да етички принципи морају бити основница сваког јавног, националног и политичког рада. Повреда етичких закона главни је узрок лошим појавама у јавном и социјално-политичком животу, без обзира којим деловима народа припадају они, који врше повреду тих етичких закона.

Полазећи од таквих принципа, југословенско соколство, не ослањајући се ни на једну страначко политичку организацију, жели да и даље, и још енергичније, поради на подизању најширег поверења и љубави међу свима народним деловима и у свима крајевима наше земље.

Полазећи уједно од идеје наше народне слободе, соколство је увек било, а и сада је, уверења да демократски облици владавине и рада претстављају најбоље чуваре народног и државног живота; да се на овај начин могу слободно развити народне и личне врлине и вредности, и да, тако ослобођене, ове вредности могу најбоље послужити интересима земље и народа. На тај начин могу се и најбоље показати, жигосати и потиснути штетне особине и лажне вредности које неkontrolисане, могу да доведу до катастрофалних последица.

И најзад, на соколским заседањима поново је истакнута и поново примљена мисао о духовним вредностима села, која морају служити као путоказ нашој народној и државној политици.“

»Politika« од 5 октобра нарочито и опширно ишће предлог брата Gavre Miloševića, učinjen na saveznoj skupštini Sokola, da sokolstvo uzme inicijativu za proslavu 25-godišnjice Albanske Golgote. Isto tako podvlači odluku, da Savez Sokola bude domaćin na Kajmakčalanskoj slavi, 1940, i da tom prilikom priredi pohod Sokolstva na Kajmakčalan.

OTVARANJE VISOKE ŠKOLE ZA FIZIČKO VASPITANJE

10 октобра је, на svečan начин, obavljeno otvaranje Visoke škole za fizičko vaspitanje u Beogradu, čije se prostoriје nalaze u Sokolskom domu-Matica. Školu је otvorio, u otustvu ministra za fizičko vaspitanje, Jevrema Tomića, ministar saobraćaja, g. Nikola Bešlić; a uzeo је učešća i delegat ministra vojske i mornarice, general Kukavčić, te delegat ministra prosvete, brat Ante Tadić. U ime Saveza Sokola K. J. uzeo је učešća na ovom otvaranju zamenik starješine brat arh. Milivoje Smiljanić, koji је, u kratkom govoru, toplo pozdravio osnivanje škole i zaželeo joj pun uspeh na poslu, koji је zajednički sa radom Sokolstva.

U svečanom govoru је Ministar Bešlić podvukao važnost telesnog va-

Prednjački tečaj za članice u župi Karlovac

Naša župa održala је ovih dana prednjački tečaj za članice, koji је trajao od 4 do 10 septembra. Tečaj је vodila savezna prednjačica, sestra T. Štifterova, a predavači bili su: sestra M. Blašković, T. Štifterova, B. Blašković, M. Sablić, M. Radeka i B. Frelih.

Tečaj је započeo 4 septembra, uz sudelovanje ovih sestara: Ambriović Dragica (četa Turan), Bunčić Nada (društvo Plaški), Knapić Rezika (Du-

Sastavljale smo same proste vežbe, koje је opet ispravljala sestra M. Blašković.

Najviše smo ipak volile kratke ritmičke vežbe koje nam mogu odlično poslužiti kod dece, jer su bile popraćene muzikom. A volile smo i učenje kratkih pesmica, uz pratnju klavira.

Na završetku tečaja braća predavači oprostili su se od nas vrlo srdač-

ga Resa), Gojak Katarina (četa Turan), Novaković Ranka (Karlovac), Utvić Neda (Karlovac), Gruden Slavica (Turan), Tepavac Nevenka (Turan).

Tokom tečaja obradili smo sve što bi moglo doći u obzir kod vođenja ženskih kategorija, a upoznale smo se i sa ideologijom, koju је predavao br. župski starješina, Marko Sablić i brat Milan Radeka. Vežbale smo govore pred vrstom, vodile smo same pojedine časove na spravama, pod nadzorom sestara, T. Štifterove.

Katarina Gojak, tečajka

„Gliha“ na Sokolskom domu v obmejni Gornji Radgoni

Gornja Radgona, 30. septembra.

Ko pri gradnji kakekoli stavbe dogradijo zidarij zidovje do temeljne višine strešnega stola, slavijo takozvano »gliho«. Je to tradicionalno slavlje zaposlenega delavstva, katerega је veseli tudi vsak gospodar, saj znači, da је stavba zrasla visoko od tal ter је v surovem stanju takorekoč končana. Tak pomemben praznik, ki је običajno v kronikah javnih zgradb na primeren način ožigosan, је slavilo v petek obmejno sokolsko društvo Gornja Radgona. Razven zaposlenega delavstva se је zbralo ob domu tudi številno članstvo in nekaj občinstva, ki је opazovalo potek tega pomembnega akta. Izmed delavstva se је popel po visoki lestvi do »glihe« zidar Irgolič Franc ter zabil v zid okrašeno smrečico, nato pa v svojem humorističnem nagovoru pojasnil o pomenu glihe iz stališča delavstva, izrekel zahvalo delodajalcu Sokolskemu društvu in izrazil željo, da bi bilo to opravljeno delo na tej zgradbi trdno in močno tako, da bi ta zgradba baš na tej mejni točki kljubovala vsem silam bodočnosti in služila svojemu namenu v polni meri. V svoji društvu izrečeni zahvali је zlasti povdaril dejstvo, da је bilo pri gradnji doma doslej, pa tudi še v bodoče bo zaposleno številno domače delavstvo, kateremu ni bilo treba iskati zaslужka zlasti ob kritični dobi dandanašnje krize v tujini izven meja naše lepe domovine.

Meja njim је govoril društveni starosta br. Mavrič Karol, ki је v zbranem nagovoru na vso članstvo in delavstvo dejal da је požrtvovalnost članstva in sokolstvu naklonjenega občinstva omogočila, da se ob 20-letnici obstoja društva uresničujejo dolgoletne težnje društva, kot obmejnospitanja u našem narodu, a nakon njega је govorio načelnik ministarstva, g. Milivoje Vuk-Aračić.

ga čuvarja obronka Slovenskih goric, da se namreč tu na tej skrajni državni jezikovni meji vgneždi ter postavi v branik in kljubuje v bodoče vsem oviram in težkočam. Doslej izvršeno delo nam daje upanje, da bo trdna in prosta volja članstva zmagala tudi v bodoče in na tem mestu bo stal nekoč mogočen dom — ponosna stavba —, ki bo poznim rodovom pričal o vztrajnosti in požrtvovalnosti sokolskih delavcev na meji v sedanjih kritičnih dobi. — Predsednik gradbenega odseka, br. Stane Cividini, је poskrbel, da је bilo nato delavstvo z izrednim prispevkom boljše situiranega članstva pogoščeno s kruhom, klobasicami in pijačo.

Na vse navzoče članstvo in občinstvo је to za naše razmere izredno pomembno slavlje napravilo najgloblji vtis ter dalo vsem novih pobud za nadaljnje uspešno delo pri gradnji doma.

St.

Vanredna skupština Sokolske župe Beograd

Rešenjem sednice Uprave sokolske župe Beograd, održaće se 15 oktobra u 15 časova, u sali Saveza Sokola K. J. VANREDNA SKUPŠTINA SOKOL-SKE ŽUPE BEOGRAD. Na dnevnom redu је: Izveštaj Uprave župe, davanje razrešnice dosadašnjoj upravi, izbor nove uprave i eventualije.

U vezi sa skupštinom župe, održaće se i vanredno zasedanje Zbora načelnika i načelnica svih sokolskih društava i četa sa teritorija župe Beograd, u nedelju, u 8,30 časova, u prostorijama sokolskog društva Beograd Matica.

Održaće se i vanredno zborovanje predsednika prosvetnih odbora sokolskih društava i četa sokolske župe Beograd, u subotu, u 19 časova, u prostorijama Saveza Sokola. Isto tako će se održati i vanredni zbor četnih delegata sa teritorije sokolske župe Beograd, u svečanoj dvorani Savca. Prestolonaslednikov trg 34, u subotu, u 17 časova.

Делатност друштва Београд VII

На дан 6 септембра 1939, у почасти рођендана Њ. В. Краља Петра II, Соколско друштво Београд VII одржало је своју лакоатлетску утакмицу, на којој су, са лепим успехом учествовали чланови и нараштај друштва, под вођством начелника, брата Момчила Којадиновића.

Са освешћења вежбалишта

вића и под надзором делегата техничког одбора жупе Београд, брата Нушића, те делегата Старешине, брата Саве Ј. Сурутке и Живка Поповића. Пошто је у овом соколском друштву највећи број чланова „Приредничке“ оmlадине, то се може констатовати да ово друштво у свима правцима соколског рада живо напредује.

Наше агилно соколско друштво Београд VII је, — у оквиру завета Петрове Петодетнице, на врло свечан начин, и у вези са својим јавним часом, извршило освешћење свог новог летњег вежбалишта (до пожарне команде).

Испред Управе Савеза Сокола К. Ј. поред стручног одбора, присуствовао је заменик старешине, брат Миливоје Смиљанић, а од београдске жупе присуствовали су браћа Момир Синобад и Милосав Павловић. Поред тога била су заступљена старешинства и чланство скоро

Frankofurtimeši protiv Sokola

Pišu nam iz Šibenika:

Ovde su, barem u varoši Šibeniku, sve do juče prilike bile mirne i nikakav incidentat se nije javljao protiv Sokolstva. Međutim је 9 oktobra došlo do vrlo neugodnih nemira, koji su počeli napadajući učenika osmog razreda klasične gimnazije na dake Jugoslovene, koji su položili venac na bistu Kralja Aleksandra. Narocito је žalosno bilo čuti neukusne i vulgarne poklike tih učenika, koji su gotovo svi pitomci katoličkog svećeničkog seminara. Docnije su se ti napadaji preneli i na ulicu, pa su napadnuti mnogi Sokoli i udareni, a skinute im značice. Tajnik Sokola, Radović, је bio silom izvučen iz jednog dućana i premlaćen. U napadajima su se naročito isticali neki članovi Križara, frankovci i klerikalci. Policija за vreme nemira nije intervenisala, ali је docnije povelа istragu. Ne zna se, da li kao posledica toga, policija је u poslednji čas zabranila održanje komemoracije Devetog Oktobra, u Sokolskom društvu.

Čitajući novine...

»Hrvatska Straža« je otvorila palubu na sve nastavnike Jugoslovene u Hrvatskoj Banovini, pa poziva da, da drže zborove, u kojima će tražiti njihovo smenijvanje. To je početak; a nakon toga će doći na red i nastavnici koji su pristalice HSS, ali nisu klerikalci.

Hoće li, međutim, merodavni faktori zaista nasesti ovom širenju anarhičkih metoda među omladinom, što ih propoveda organ najautoritativnijeg staleža?

*

»Politika« je nedavno zabeležila zanimljiv detalj. G. Dr. Kosta Hadži je izjavio da je »bivši ban Rajić, pred izbore, dao jednom mađarskom pevačkom društvu 60.000 dinara pomoći, drugom takođe mađarskom društvu za 40.000 dinara kupio klavir, a Matici srpskoj za prosvetno-srpskog naroda nije dao ni dinara.«

Ovo, da braća Hrvati vide, da je od politike raznih »voda« i njihovih klika, stradalo, ne samo hrvatstvo, nego i srpstvo, a pogotovo jugoslovenstvo, dok su naprotiv od takve politike vukli koristi samo oni koji su svoje izborne glasove prodavali za ciljeve, koji su protivni interesima naroda i države.

*

»Gardista«, organ Hlinkine garde, nema boljšeg argumenta, da dokaže kako je današnja Slovačka država »nezavisna«, nego ovaj:

»Nije li lepo živeti, kad usklikneš »Živeo Tiso, živeo Tuka«, pa te ne vuku po sudovima?!

Ali šta biva sa onim Slovacima (ne tako malobrojnim!) koji ne viču »Živeo Tuka, živeo Tiso?«... Ili koji se usuđuju da viknu ma šta drugo, sem toga? Da li je i njima »lepo živeti«, i da li ih vuku, ne samo po sudovima, već i po koncentracionim logorima?...

*

Varaždinsko »Hrvatsko jedinstvo« poziva na bojkot t. zv. protuhrvatske štampe, ali pri tom ne misli ni na nemačku, ni na mađarsku, ni na ikakvu drugu stranu štampu, već na srpsku i u opšte jugoslovensku; i zgraža se nad činjenicom, da se tako veliki broj primeraka beogradskih listova prodaje u Varaždinu.

To znači, da bi frankovci oko »Hrvatskog Jedinstva« hteli da uvedu karantin za sve što je srpsko i jugoslovensko, pa da hrvatsku javnost ostave na milost i nemilost svojih duhovnih produkata, bojeći se da joj se ne bi otvorile oči... Mi u Beogradu se, naprotiv, ne bojimo hrvatske štampe, pa čak ni one, koja je zaista i otvoreno protusrpska, kao na pr. »Hrvatsko Jedinstvo«; — a da i ne govorimo o »Hrvatskom dnevniku«, »Jutarnjem listu« i t. d., koje Beograđani kupuju u velikom broju.

*

Berlinski dopisnik italijanskog »Picol« je nedavno javljao svom listu: »Nemačka štampa tvrdi da je Hitlerov govor naišao u čitavom svetu na najbolji prijem. Taj govor je, kažu nemački listovi, u svemu odobrila i Rusija i severne neutralne države, države na jugoistoku Evrope, pa čak i države obiju Amerika. Jednom rečju to je pravi plebiscit u prilog Hitlerove teze.«

Kao što se vidi javnost u tlm zemljama je neobično tačno i istinito informisana.

Jedno mišljenje o Slovenima

Poznat naučnik i filozof, V. Schubert, objavio je nedavno u Rigi knjigu, pod naslovom »Europa und die Seele des Ostense« (Evropa i duša Istoka), u kojoj se, između ostalog, kaže:

»Šesnaesti vek je pripadao Španiji i Italiji, sedamnaesti »veliki vek« Francuzima, zatim su voćstvo preuzeli Nemci, i najzad Englezi. Veliki događaji koji dolaze, podići će Slovenstvo na silu, koja će određivati kulturu. Mnogima će to biti neprijatno, ali to je istorijska sudbina, koja se ne da zadržati. Idući vekovi pripadaju Slovenima. Zapad je dao čove-

Iz slovenskog Sokolstva

POLJSKO SOKOLSTVO ZA OTADŽBINU

Podvlačeći oduševljen odziv Poljaka, koji se nalaze u Francuskoj, na apel predsednika nove poljske vlade, za stupanje u poljsku armiju na zapadu, francuski listovi sa zapaženim naglašavanjem ističu, da su se prvi među Poljacima u potpunom broju i najspremnije ovom apelu odazvali članovi poljskog Sokola, koji su uspeali da izbegnu neprijatelju.

IZ ČOS

Dana 29. oktobra navršilo se 70 godina od osnivanja »Telovežbačkog udruženja praških gospoda i devojaka«, koje je došlo na inicijativu samog Miroslava Tirša. Novo društvo je bilo odmah u tesnoj saradnji sa sokolskim udruženjima, u kojima su članovi bili samo muškarci. Pored gospode Figner, postavila se na čelo novog ženskog telovežbačkog pokreta književnica Sofija Podlipska, koja je bila prva predsednica društva; dok je Klemen Hanušova bila prva načelnica. To društvo* predstavlja, dakle, maticu docnijih ženskih odeljenja u češkom Sokolstvu.

POSLEDNJI TIRŠOV SARADNIK

Praške novine javljaju, da je tamo preminuo br. Josip Ketner, jedan od poslednjih saradnika Tiršovih, koji su još bili među živima. Bio je učesnik svih svesokolskih sletova, kao član najstarije jedinice praškog Sokola, i sa njegovim imenom je spojena cela istorija Česke Obce Sokolske, u kojoj je vršio dužnost I. blagajnika. Čitavo češko sokolstvo žalilo za bratom Ketnerom, koji je umro u 82 godini života, ostavivši za sobom uspomenu uzornog Sokola i plemenitog čoveka. I Jugoslovensko Sokolstvo kliče ovom pioniru sokolske misli: Slava!

Iz slovenskog sveta

ČESI I SLOVACI U INOSTRANSTVU

Nakon što je objavljena zvanična deklaracija francuske vlade o osnivanju češkoslovačke vojske u Francuskoj, stigao je u Pariz iz Londona bivši prezident Beneš, koji je tom prilikom dao izjavu, da će ubrzo biti formirana čehoslovačka vlada i da »nikakva brutalna sila nije u stanju da slomi volju češkoslovačkog naroda da ponova zadobije nezavisnost«.

Bivši prezident Beneš uputio je novom predsedniku poljske vlade, u Parizu, generalu Sikorskom, pozdravni telegram, u kome mu izrazuje simpatije i prijateljstvo čehoslovačkog naroda, uz uverenje, da će Poljska i Čehoslovačka biti ponovo nezavisne. General Sikorski je odgovorio Dr. Benešu, izrazivši također uverenje, da je pobjeda obeju naroda osigurana.

Pored generala Inga, koji će biti zapovednik čehoslovačke vojske u Francuskoj, a koji je Slovak, prebegao je u Francusku i drugi slovački general, Rudolf Viest, koji je već bio stupio u slovačku vojsku, ali je izjavio da nema ni govora o slovačkoj nezavisnosti. Zato da će se boriti za slobodu Čehoslovačke. General Viest je bio prošle godine u Beogradu, prilikom svečanosti u Kragujevcu.

SMRT UGLEDNOG GIMNASTIČARSKOG ORGANIZATORA

Nedavno je umro, u devedesetoj godini života, Čiril Wachmar, osnivač i dugogodišnji predsednik Severofrancuske gimnastičke organizacije, koji je ujedno bio i drugi predsednik Međunarodnog gimnastičkog saveza. Ideal poč. Wachmara je bio da stvori veliku zajednicu svih naroda, pod geslom »Zdrav duh u zdravom telu.« Uživao je velik ugled u čitavom telovežbačkom svetu.

čanstvu najsposobnije snage tehnike, državne uprave i saobraćaja, ali mu je ukrao dušu. Zadatak je Slovena da mu je vrati.«

Kratke vesti iz našeg Sokolsva

Sokolsko društvo Trstenik namerala da uskoro započne zidanjem svog doma, na zemljištu koje je dobilo na poklon od države. Nedavno je obavljeno svečano polaganje kamena temeljca.

*

Sokolskom društvu Rogoznica, župa Šibenik, upućivane su već dulje vremena pretnje da će mu se silom oduzeti muzički instrumenti, pa je pred par dana, dobilo »ultimatum«, ili će predati glazbala, ili će uslediti napadaj na društvo. Pošto je društvo intervenisalo kod policijskih vlasti, da bude zaštićeno, došao je savet nar. poslanika, D. Škarice, pristalicama HSS, da nikako ne čine protuzakonitosti. Ali i pored toga je grupa frankovačkih i klerikalnih elemenata napala na društvo pa su instrumenti oduzeti, a napadači sami su potpisali revers da su ih oduzeli silom.

*

Sokolska četa Bačevići, župe Mostar, održala je 10 septembra javan čas, kom prilikom je izaslanik Nj. V. Kralja predao četni prelazni dar, lovor-venac, kao pobednici u utakmi-

cama sokolskih četa društva Mostar. Javan čas je uspeo u svakom pogledu, a održana je i utakmica u odbojci, između članova četa i društva. Učestvovala je i sokolska muzika iz Mostara, koja je vrlo lepo zabavljala sakupljenu braću.

*

Sokolsko društvo Preko, blizu Zadra, bilo je izloženo napadaju nepoznatih frankovaca, koji su mu odneli tablu i oštetili ga. Isto tako je izvršen napadaj i na društvo u Zmanu.

*

Socialni odsek sokolske župe Celje poroča, da išče nameštitev za skladišnika ali podobno službu brat, ki je bil po svoječasno društveni in župni načelnik in mednarodni tekmovalac in ki je odlično sposoben za vodstvo vseh oddelkov. Ima župni in savezni prednjački izpit. Prošnjik je poročen in bi želel, če je mogoče v kraj, kjer bi bil omogočen njegovima otrokoma srednješolski študij. Bratska društva, odnosno brate in sestre, ki bi zvedeli za takšno prosto mesto, se naj z navedbo pogojev obrnejo na Socialni odsek župe Celje.

Vesti iz Češke i Slovačke

Talijanski listovi donose, da su odeljenja naročite Hitlerove lične garde, koja su se nedavno borila pod Varšavom, bila premeštena u Prag, te da protektor Češke i Moravske, von Nojrat, priređuje tim trupama svečani doček u Pragu. Strani listovi su doneli vest, da je u Češko-Moravski protektorat poslato oko sedam hiljada policista iz Nemačke, zbog nemira koji se javljaju u tim krajevima; ali se sa nemačke strane te vesti oglašuju kao netačne.

*

Ciriški listovi doznaju da je u Češkoj nedavno jedna grupa od 67 nemačkih avijatičara i stručnjaka tražila od jednog češkog avijatičara da im pokaže mesto na kome je aerodrom bio miniran. Češki avijatičar doveo je grupu na minirano mesto, a potom je zapalio minu, te je poginuo zajedno sa svih 67 Nemaca.

*

Slovačka vlada je označila popis knjiga, koje moraju biti izbačene iz svih javnih biblioteka i u opšte iz javne upotrebe. Među tima nalazi se 76 dela iz češke književnosti, koje govore o slovačkim pitanjima, i 28 knjiga iz slovačke književnosti. Sem toga izbačena su sva dela Benešova.

Zanimljivosti iz doma i sveta

Naša ratna mornarica je tokom ove godine lepo pojačana. Dobila je tri torpiljarke najnovijeg tipa, a koje su dobile imena triju naših glavnih gradova. »Beograd«, »Zagreb« i »Ljubljana«. Prve dve jedinice su već ranije nastupile službu, a sada je nastupila i torpiljarka »Ljubljana«. Prošle nedelje je obavljena u Splitu vrlo lepa svečanost, kojom prilikom je predsednik ljubljanske opštine, Dr. Adlešić, predao počasnu zastavu grada Ljubljane torpiljarki koja nosi ime te varoši. Za vreme svečanosti održani su rodoljubivi govori.

*

»Jugoslovenski kurir« dobija informacije iz Londona, prema kojima treba uskoro očekivati najveću aktivnost Engleske u trgovini sa balkanskim državama, pa i sa Jugoslavijom. Engleska i Francuska spremaju zajednički nacrt za spoljnu trgovinu sa balkanskim državama, pa se očekuje da će, kroz kratko vreme, doputovati na Balkan posebna engleska delegacija, koja će imati ovlaštenje da odmah sklapa pogodbe o kupovanju robe. U Engleskoj drže, da je mogućnost izvoza sa Balkana u današnjim prilikama neograničena i da balkanske države, za svoje proizvode, mogu da dobiju zdrave devize. Engleska je naročito pripravna da kupi velike količine drva, ruda, metala i životnih namirnica.

*

»Daily Telegraph« javlja, da je u London stigao poznati jugoslovenski brodovlasnik, Božo Banac koji se sastao sa engleskim gospodarskim stručnjacima, u vezi sa interesovanjem engleskih gospodarskih krugova za kupovanje različitih proizvoda u Jugoslaviji. Engleski list veli, da je u tom pogledu g. Banac vrlo optimističan.

*

Povodom odluke nemačke vlade da preseli Nemce iz baltičkih država, švajcarski i ostali strani listovi pišu da postoji namera da se ti Nemci nasele u češkim i poljskim krajevima, da bi se suzbilo slovenski element. Širi se čak neverovatna vest da bi Poljaci i Česi iz tih krajeva bili preseljeni u Rusiju, na što je već Moskva pristala. Ujedno se tvrdi da Nemačka namera povući Nemce i iz jugoistočnih država Evrope, naročito iz Srednje Evrope i Balkana.

*

Pariski »Temps« objavljuje članak o izgledima nemačke ofanzive na zapadu. Navodi najpre reči nemačkog generala Guderiana, koji je kazao da, zbog svoga geografskog i ekonomskog položaja, Nemačka ne može da održi dug rat i da treba da traži mogućnosti da rat završi što pre. Pošto je nemoguć uspešan napadaj na Mažinovljev liniju, to, prema pisanju »Tempsa«, Nemačkoj ostaju tri mogućnosti: da udari na Francusku sa severa preko Belgije; ili da udari na nju sa juga, preko Švajcarske, i onda preko Dižona na Paris; ili da spoji obe te kombinacije u jednu, pa da udari sa obe strane. Za slučaj prodiranja kroz Belgiju, Nemci bi mogli da računaju na brže nastupanje nego li god. 1914, obzirom na današnji napredak motorizacije. Međutim, veli pariski list, te mogućnosti imaju u vidu i francuski, belgijski i švajcarski krugovi i, naravno, da su sve učinili da ih unapred spreče.

*

Holandski listovi javljaju, da su u poslednje doba, na zahtev državne policije, iz svih knjižarskih izloga u Nemačkoj bile odstranjene sve knjige protuboljševičkog sadržaja. Tako su, između ostalih, odstranjena sva dela Alfreda Rozenberga i Matilde Ludendorfa. Istovremeno je bio obustavljen čitav niz protuboljševičkih listova, koje su izdavali specijalni odbori za borbu protiv komunizma.

*

Zvanično se javlja iz Berlina, da su 10 oktobra bila osuđena na smrt u Berlinu tri Poljaka, nemačka gradanina, zato što su bili u službi poljske špijunaže. Sva tri su bila justifikirana.

Sokolske knjige

»POTREBNA ZNANJA« ZA ISPITE SOKOLA KOJI ŽELE DA SLUŽE MANJE U KADRU

Zakonom o ustroju vojske i mornarice priznato je svakom članu sokola manje služenje u kadru 3 meseca, ako je do stupanja u kadar najmanje i bez prekida 3 god. redovno vezbao u sokolskoj jedinici.

Međutim, praksa je utvrdila da ovaj uslov nije uvek dovoljan obzirom na razne prilike u sokolskim jedinicama. Naime, mnogi članovi sokola nisu udovoljili jednakom ni takvom spremom koja je poželjna za skraćanje roka.

Stoga je načelnništvo Saveza odlučilo da se izrade opšta potrebna uputstva za polaganje ispita sokolskih članova, u cilju da svi budu jednaki i sokolski temeljito i pouzdano spremni, pre stupanja u vojsku i da im se tek na osnovu ovog položenog ispita nadležnim putem izdejstvuje pomenuta povlastica. Bez tog ispita niko ne može da dobije skraćen rok službe u kadru.

Izrada predmeta poverena je sretno članu stručnog odbora saveza br. D. Pavloviću, artilj. pukovniku koji je najsvesniji, na jedinstven način, a uz stručnu saradnju nekoliko oficira i sokolsku, preduzeo do sitnice sve da knjiga bude zbilja od praktične koristi i kao dragocen doprinos u osetnoj praznini ove vrste stručne sokolske literature.

Knjiga sa slikom Nj. V. Kralja Petra II u sokolskoj odori i sa zanimljivim predgovorom br. Pavlovića, sadrži u prvom opštem delu pravilnik za polaganje ispita i uputstva o podnošenju molbe posle ispita. U drugom stručnom delu, I odeljak propisuje za ispit praktične sokolske vežbe a II odeljak vojničke predmete. Treći deo donosi pitanja iz delokruga ovih sokolskih i vojničkih predmeta sa označenjem strana i tačke uputstva u kojima se nalaze tačni odgovori. Uz uputstva je 148 raznih slika iz delokruga savremene odbranbenosti, naročito sa gađanjem i sa bojom protivnošću i zaštitom, svi topografski znakovi i razni obrasci. — Knjiga je ukusno povezana u platnu, a prema bogatstvu praktične sadržine, jeftina je — samo za din. 30 primerak. — Naručuje se kod Saveza Sokola K. J. Beograd.

Knjigu je moguće samo najtoplije preporučiti svima sokolima, a obzirom na postojeće doba i nesokolima, jer je i njihov interes da budu upoznati sa aktuelnim potrebama u narodno odbranbenom pravcu. Ona je pak bezuslovno nužna ne samo onima sokolima koji žele da služe manje u kadru, već i svima prednjaci-ma, radi njihovog ličnog znanja a naročito u vezi sa pripremom, pa i sa ispitivanjem članova pre stupanja u vojsku. Miroslav Vojnović

SOKOLSKA ŠTEDNA I KREDITNA ZADRUGA S. O. J. U SPLITU

Stanje na dan 30 septembra 1939. Aktiva: Blagajna: primila 856.419, izdala 854.576,75, stanje 1.842,25. — Zajmovi: isplaćeno 205.917, povrćeno 50.989, stanje 154.928. — Tekući računi: uloženo 628.805,50, dignuto 384.486, stanje 244.319,50, kod Drž. Hipotek. banke 164.877, Pošt. šted. 134,50, privatni 79.308. — Tiskanice: 4.270. — Troškovi: 1.170,75. — Inventar: 121. — Skupa aktiva: 406.651. — Pasiva: Ulošci na štednju: uloženo 508.145,50, povrćeno 141.854,50, stanje 366.291. — Sitna štednja 2.916. — Dohotci: 10.324. — Poslovni udjeli: 24.600. — Rezervni fond: 1.260. — Socijalni fond: 630. — Prosvjetni fond: 630. — Ukupno pasiva 406.651. — Ukupni promet: 1.839.176,25. — Ima 272 zadrugara sa 989 poslovnih udjela.

UZORNE OPREME

vežbaona, stadiona, letnjih vežbalista te igrališta za decu izvršuje specialna

Tvornica gimnastičkih sprava

J. ORAŽEM

Ribnica (Jugoslavija)
Osnovana 1881. g.

ČASOVNIČAR I JUVELIR
M. MITROVIĆ
TERAZIJE 22 (do Moskve)
ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, pehara i plaketa.
Braći i sestrama popust
Cene vrlo solidne. Stručan rad
Tražite cene za izradu klinaca i značaka.

КРОЈАЧКИ САЛОН
НОВАК ПУТНИК
БЕОГРАД • ЧИКА ЉУБИНА 10
ТЕЛЕФОН 26-412

НА СТОВАРИШТУ
ПРВОКЛАСНИ ЕНГЛЕСКИ И ШКОТСКИ
ШТОФОВИ / ИЗРАДА ОДЕЛА ПРВОКЛАСНА
ЦЕНЕ СОЛИДНЕ

ЧЕКОВНИ РАЧУН КОД ПОШТАНСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ БРОЈ 57.179

Građevno
Poduzeće

LORENC
AJNBERGER
ovl. graditelj

SARAJEVO Brankova 50/II.
Tel. br. 20-19

КРЗНО АСТРАГАН, АСТРАГАН БРОЈТШВАНЦ, НЕРЦ
као и сва остала племенита **КРЗНА** добићете код
РАШЕВИЋА БЕОГРАД, КРАЉА АЛЕКСАНДРА 44
КВАЛИТЕТ И ФАЗОНИ ОДЛИКОВАНИ / ЗЛАТНОМ МЕДАЉОМ 1938 ГОДИНЕ.

НАЈЛЕПШИ И НАЈКОРИСНИЈИ ПОКЛОН ЗА СВАКОГ
ВЕДРА РАЗОНОДА У ЗИМСКЕ ВЕЧЕРИ
НАШИ ЉУДИ И НАШИ КРАЈЕВИ
у причи и роману
НАЈЛЕПШИЈА БИБЛИОТЕКА САВРЕМЕНИХ ДОМАЋИХ
ПИСАЦА

„НАША КЊИГА“

58 СВЕЗАКА

ОДЛИЧНИХ И ЗАНИМЉИВИХ РОМАНА И ПРИПОВЕДАКА

ПРВО КОЛО
1. Душан Радић
ТРИ КИЛОМЕТРА НА САТ
2. Марина Вуковић
ВЕРА НОВАКОВА
3. Јелена Вилић
ПРИЧЕ О СЕЛУ И ГРАДУ
4. Емил С. Петровић
НЕЗНАНИ ЈУНАК
5. Жак Конфино
МОЈ ОПШТИНАРИ
6. Надежда Тутуновић
БЕОГРАДСКЕ ПРИЧЕ
7. Звонимир Шубић
ФАЗИЈА ПОТОК
8. Власт. Петковић
МАЈЕРОВ ЛЕКСИКОН
9-10. Ст. Јаковљевић
ДЕВЕТСТО ЧЕТНАЕСТА

ДРУГО КОЛО
11. Петар С. Петровић
ЗЕМЉА ОСТАВЉЕНА
12. Душан Радић
КРОЈ ЖИВОТ
13. Звонимир Шубић
ХЕРОЈ У ПАПУЧАМА
14. Десанка Максимовић
КАКО ОНИ ЖИВЕ
15. Григорије Божовић
ТЕШКА ИСКУШЕЊА
16. Радивоје Бојић
ЉУБАВНИ ИЗЛЕТ
17. Велимир Живоновић
ПО ТРАГУ
18-19. Ст. Ј. Јаковљевић
ПОД КРСТОМ
20. Бороје Јевтић
ДАНИ НА МИЉАЦИ

ТРЕЋЕ КОЛО
21. Жак Конфино
ЛИЦА И НАЛИЧЈА
22-24. Александар Видоковић
МАРИН СОРГО
25-26. Петар С. Петровић
МЛАДИ КУРЈАК
27-29. Ст. Ј. Јаковљевић
КАРИЈА СЛОВОДЕ
30. Душан Ђурић
МЕЂУ ВРЂАНИМА

ЧЕТРТО КОЛО
31-32. Мато Блажевић
ЗАБОРАВЉЕНИ ГРОВОВИ
33-34. Звонимир Шубић
КАЉУГА
35. Душан Радић
ЖИВИ НАКОВАЊ
36. Ст. Живоновић
ПРИПОВЕТКЕ
37-38. Радивоје Бојић
ЗМИЈЕ НА АСФАЛУ
39. Фрида Филиповић
ПРИЧЕ О ЖЕНИ
40. Жак Конфино
МОЈ ЈОШКО
ПЕТО КОЛО
41-42. Александар Ђурић
КА ПОБЕДИ
43. Аматар Ђукић
СЕНКЕ СА ВИСОВА
44. Емил С. Петровић
КРУГОВИ НА ВОДИ
45. Бранко Ђокић
ПОД ГРМЕЧОМ
46. Надежда Илић-Тутуновић
КРОЗ УЛИЦЕ И ДУШЕ
47-48. Петар С. Петровић
БЕЗ ЗЕМЉЕ
49. Трифун Ђукић
СТАРИ ВИДИЦИ
50. Момчило Милошевић
МАЛИ ЉУДИ

ШЕСТО КОЛО
51-52. Душан Ђурић
ДУКЉАНСКА ЗЕМЉА
53. Гр. Божовић
ПОД ЗАКОНОМ
54-55. Емил С. Петровић
НА ДЕЛУ
56. Ж. Вукосављевић
ПИЛОТ-ПОТПОРУЧНИК КНАП
БРАНИ БЕОГРАД
57-58. Душан Радић
ТАКО МИ, ПЛАНИНИЦИ

Свака свеска стаје, за готово само
БРОШ. ДИН. 15. — ПОВЕЗАНО У ПЛАТНО 25. — ДИН.
Може се добити и на отплату.
Свако коло пов. у платно 300. — дин. Мес. рата 30. — дин.

ГЕЦА КОН А. Д. — Београд — Кнез Михаилова 12
Пошт. фах 193

1) Изборите ми одмах послати брош. (пов. у платно) следеће бројеве. Наше књиге:

(Исплатити само
редне бројеве
сваке књиге)

за које сам вам укупан износ дознао данас поштомском уплатницом (или на
чек: рач. 56.742).

2) Пошаљите ми на отплату следећа кола „Наше књиге“ за коју
ћу вам укупни износ од _____ дин. обезбедити исплатити најдаље у року од
10 месеци по _____ дин. месечно. Прву рату и отплате третираће изборите на-
платити доплатом. — За случај спора признајем надлежност сталног изабраног
суда Три коморе у Београду.

Име _____

Датум _____

НЕПОТРЕБНО _____

ПРЕПРАТИ _____

Место _____

Отворен хотел БАЛКАН-Београд, Теразије

Ново сазидани хотел у центру престонице — на Теразијама — 100 соба —
Најмодернији конфор — Луксузно уређени апартмани — У свим собама текућа
топла и хладна вода и телефони — Централно грејање — Купатила — Лифт
— Салони — Сала за конференције — Одличан ресторан — Цене умерене —
Послуга беспрекорна. — Директна аутобуска и трамвајска веза са Сајмиштем
и целим Београдом, тако да је хотел приступачан сваком, а нарочито по-
словном свету.

Хотелијер МИЛЕНКО МЕСАРОВИЋ
20-огодишњи закупац хотела „ЛОНДОН“ у Београду. — Телефон 26-373

Пиће се поправља
филтрирањем

Препоручујем моје филтре, соп-
ствене израде из најбољег мате-
ријала. Дајем гаранцију. Капа-
цитет 500 до 2000 литара дневно

За мање сопствене препоручујемо
ФИЛТЕР КЕСЕ

врло практичне, трајне и јаке уз
ниску цену.

ИЗРАЂУЈЕМ ПАТЕНТ-КАЗАНЕ ЗА РАКИЈУ

ЗА ЦЕНЕ ОБРАТИТИ СЕ
МИЛАНУ ЛАЗАРЕВИЋУ КАЗАНЦИЈИ
БЕОГРАД, Краља Александра 30

КОСТОЛАЧКИ
УГАЉ ЛИГНИТ

ПРОДАЈЕ
У ДЕТАЉУ
ПИВАРА

Љ. ВАЈФЕРТ
а. д.

Булевар Војводе Путника 3

по старој цени
од Дин. 200
за 1000 кг.
без превоза

Тел. 20-348, 23-166

Klišea

за једну и вишебојну
štampu

ИЗРАЂУЈЕ
CINKOGRAFIJA

„АВАЛА“

Београд, Јакшићева ул. 4
TELEFON 30-240

МУШКА
ЖЕНСКА
ДЕЧЈА **КОНФЕКЦИЈА**

КОД

Одличан квалитет
Огроман избор
Солидне цене

ПРОДАЈА
и на
ОТПЛАТУ

ЦЕНТРАЛ
мануфактурна радња
ХУГО ХЕРЦЛЕР и ДРУГ
БЕОГРАД • ВУКА КАРАЦИЋА 11